

به نام خدا

دانشگاه فرهنگیان

سازمان مرکزی

انتشارات دانشگاه فرهنگیان

فلسفه معلمي در آموزش جغرافيا

www.ketab.ir

تأليف

دکتر ولی‌الله نظری (عضویت علمی دانشگاه فرهنگیان)

دکتر محمد غلامی (عضویت علمی دانشگاه پیام نور)

دکتر ابراهیم امیری (عضویت علمی دانشگاه فرهنگیان)

نظری، ولی‌اله، ۱۳۵۶ -	سرشناسه:
فلسفه معلمي در آموزش جغرافيا/تاليف ولي‌اله نظري، محمد غلامي، ابراهيم اميري.	عنوان و نام پديدآور:
تهران: دانشگاه فرهنگيان، انتشارات، ۱۳۹۹.	مشخصات نشر:
۱۷۹ ص.	مشخصات ظاهري:
۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۰-۴۷-۶ ريال: ۲۲۴۰۰۰	شابک:
	وضعيت فهرست نويسي: فيبا
معلمان جغرافيا -- آموزش	موضوع:
Geography teachers -- Training of	موضوع:
معلمان جغرافيا -- ايران -- سرگذشتهامه	موضوع:
Geography teachers -- Iran -- Biography	موضوع:
معلمان	موضوع:
Teachers	موضوع:
- غلامي، محمد، ۱۳۵۵ -	شناسه افزوده:
- اميري، ابراهيم، ۱۳۴۹ -	شناسه افزوده:
دانشگاه فرهنگيان. انتشارات	شناسه افزوده:
G۷۳	رده بندي كنگره:
۹۱۰/۷۱	رده بندي ديويي:
۷۴۹۵۹۶	شماره كتابشناسي ملي:
فيبا	وضعيت ركورد:

www.ketab.ir

انتشارات دانشگاه فرهنگيان

فلسفه معلمي در آموزش جغرافيا

مؤلفان: دكتور ولي‌اله نظري، دكتور محمد غلامي، دكتور ابراهيم اميري

ويراستار ادبي: دكتور علي اكبر كمالي نهاد

طراح جلد: مجتبي بابائيان

صفحه‌آرا: سولماز دمتداني

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۸۵۰-۴۷-۶

بهاي كتاب: ۲۲۴،۰۰۰ ريال

تمامي حقوق مربوط به انتشار اين اثر براي ناشر محفوظ و نقل مطالب با ذكر منبع بلامانع است.

نشاني:

تهران، شهرک قدس، خيابان شهيد فرحزادي، خيابان تربيت معلم.

دانشگاه فرهنگيان، کد پستی ۱۹۳۹۶۱۴۴۶۴

نشانی پایگاه اینترنتی دانشگاه: <https://cfu.ac.ir>

تلفن: ۸۷۷۵۱۲۶۸

فهرست مطالب

پیشگفتار	۹
فصل اول: ضرورت و جایگاه موضوع، تشریح درس و کاربردهای آن	۱۳
مهم‌ترین مسئولیت‌های معلم	۱۶
اثرات حرفه معلمی	۱۹
منطق درس فلسفه معلمی	۲۰
فصل دوم: معلمی از نظر مفهوم و شغل و حرفه	۲۳
معرفی واژه معلم	۲۶
نقش معلم از منظر بزرگان	۲۷
بسط معلمی کردن	۲۹
تعابیر هنرمندانه در خصوص معلم و معلمی	۳۲
معرفی شغل و حرفه حساس معلمی	۳۳
فصل سوم: معلمی به عنوان شغل سازمانی و وظایف و اختیارات	۴۱
مقررات سازمانی شغل معلمی	۴۴
وظایف معلم	۴۵
اختیارات قانونی معلمان	۴۸

۵۱	فصل چهارم: تشریح معلمی به عنوان یک تمهید اجتماعی
۵۳	تمهید
۵۵	اخلاق حرفه‌ای
۵۹	فصل پنجم: تاریخچه معلمی در کشورهای توسعه یافته
۶۱	آموزش و پرورش کشورهای توسعه یافته صنعتی
۶۳	کشورهای توسعه یافته در حوزه تعلیم و تربیت
۶۳	سیستم آموزشی کشورها
۶۴	رتبه بندی کشورهای پیشرو در نظام آموزشی
۶۶	آموزش در فنلاند، موفق ترین نظام آموزشی جهان
۶۹	فصل ششم: تاریخچه معلمی در کشورهای در حال توسعه
۷۲	تکامل اولیه سواد و تعلیم و تربیت
۷۹	نهادهای آموزشی
۸۳	فصل هفتم: تاریخچه معلمی در ایران
۸۵	تاریخچه آموزش در ایران
۹۰	معلمی در ایران از منظر سنتی و مدرنیته
۹۳	شکل گیری مراکز تربیت و تاریخچه آن
۹۵	فصل هشتم: منطق معلمی در جغرافیا
۹۸	نقش مدرسه‌ای معلمان جغرافیا
۹۸	نقش‌های مدرسه‌ای یک معلم جغرافیا
۹۹	نقش اجتماعی معلمان جغرافیا

۹۹	نقش فرهنگی معلمان جغرافیا
۱۰۱	فصل نهم: وظایف یک معلم جغرافیا
۱۰۴	وظایف معلمان در جامعه
۱۰۵	وظایف معلمان در مدرسه
۱۱۱	فصل دهم: ویژگی‌های یک معلم جغرافیای مجرب
۱۱۵	وظایف معلم در ارتباط با دانش‌آموز
۱۲۵	فصل یازدهم: نقش معلمان جغرافیا در حفظ محیط زیست
۱۲۹	نقش معلمان جغرافیا در حفظ محیط زیست
۱۳۵	فصل دوازدهم: نقش معلمان جغرافیا در تربیت شهروندان فکور
۱۳۸	مفهوم شهروند
۱۴۰	تعریف شهروند در حقوق ایران
۱۴۰	ویژگی‌های یک شهروند خوب
۱۴۱	مفهوم شهروند فکور
۱۴۶	تعمیم و تربیت و نقش معلمان در تربیت شهروندان فکور
۱۴۸	جامعه و شهروندان فکور
۱۵۱	فصل سیزدهم: اساتید و معلمان سرآمد جغرافیا در ایران
۱۵۴	دکتر محمدحسن گنجی
۱۵۵	دکتر یدالله فرید
۱۵۶	دکتر حسین شکوئی

پیشگفتار

معلمی از مهم‌ترین و حساس‌ترین شغل‌های موجود در دنیا است که ظرافت‌های آن بر کسی پوشیده نیست و تجربه‌های معلمی هم دقیقاً در راستای همین ظرافت‌ها به دست می‌آید؛ البته اگر معلم مجهز به تجربه‌های کارآمد باشد تا بتواند به نحو مطلوب، ضمن انتقال مفاهیم آموزشی به دانش‌آموزان، فضایی متنوع و متفاوت را برای یادگیری فراهم کند. بر این اساس، معلمان باید آراسته به انواع دانش‌های علمی و عملی در دوران تربیتی خود بوده و ضمن بهره‌مندی از حضور و دانش اساتید مجرب، بتوانند کسب علم نموده و زمینه را برای دریافت علوم روز مهیا کنند تا در آینده معلمانی باتجربه برای کشور خود باشند. بر این اساس، معلمی که در دوران کارشناسی خود منابع علمی روز را مطالعه و درک و تجزیه و تحلیل کرده باشد، به طور یقین در آینده کم‌ترین دغدغه‌ها را برای انتقال دانش خود خواهد داشت. یکی از موارد بسیار مهم در این زمینه دانستن فلسفه و چرایی معلمی است که دانشجویان رشته آموزش جغرافیا باید بدان آگاهی داشته باشند. با پی بردن به ماهیت و فلسفه معلمی در جغرافیا این نگرش را در دانشجو معلم رشته آموزش جغرافیا نقشه ذهنی دانشجو معلمان برای طی کردن مسیر شغلی‌شان هموارتر خواهد شد. پی بردن به ماهیت و فلسفه معلمی در جغرافیا این نگرش را در دانشجو معلم رشته آموزش جغرافیا ایجاد خواهد کرد که وظایف و تعهدات یک معلم جغرافیا در عرصه آموزش جغرافیا چیست و با توجه به گذشت زمان چه خواهد بود؟ بر این اساس، گروه مؤلفان منابع درسی رشته آموزش جغرافیا در صدمین سال تأسیس تربیت معلم در ایران و در ششمین سال تأسیس دانشگاه فرهنگیان و پیرو تدوین سرفصل جدید رشته آموزش جغرافیا، با توجه به تدریس این رشته در پردیس‌های دانشگاه فرهنگیان، بر آن شدند که با توجه به فقر منابع درسی در رشته جغرافیا به تدوین و تألیف کتاب مورد نظر بر اساس استانداردهای سرفصل دانشگاه

فرهنگیان همت گمارند. لذا پیرو هماهنگی‌های صورت پذیرفته و بر اساس تجربه‌های چند ساله تدریس مؤلفان، سرفصل مذکور، مورد بازبینی قرار گرفت و مهم‌ترین عناصر اثرگذار در فلسفه آموزش معلمی در جغرافیا گزیده و تأیید شدند. سپس بررسی و تحقیق بر روی منابع داخلی و خارجی جهت تقویت و تدوین یک منبع علمی کارآمد و به روز برای دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا در مقطع کارشناسی دانشگاه فرهنگیان آغاز گردید و پس از یک سال. کتاب مورد نظر مؤلفان به مرحله نهایی نزدیک شد. در ادامه جهت تصویب و چاپ، با هماهنگی‌های صورت پذیرفته با انتشارات دانشگاه فرهنگیان، کتاب ذکر شده مورد تأیید نهایی داوران گروه تخصصی تولید محتوای جغرافیا در انتشارات دانشگاه فرهنگیان قرار گرفته و چاپ گردید. کتاب فلسفه معلمی در جغرافیا نخستین اثر در بخش تألیف کتب رشته تخصصی آموزش جغرافیا در مقطع کارشناسی دانشگاه فرهنگیان است که توانست فتح بایی در خصوص راه‌اندازی نهضت تدوین منابع درسی رشته آموزش جغرافیا در این دانشگاه باشد.

کتاب حاضر دارای سیزده بخش است که هر بخش توانایی‌های علمی و عملی دانشجومعلمان را در درس فلسفه معلمی در آموزش جغرافیا تقویت می‌کند.

فصل یکم: ضرورت و جایگاه موضوع، تشریح درس و کاربردهای آن که زمینه‌ساز افزایش انگیزه در دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا خواهد شد.

فصل دوم: معلمی از نظر مفهوم، شغل و حرفه که توانایی‌های دانشجومعلمان را در آشنایی با حوزه حرفه خود به تصویر می‌کشد و دانشجومعلمان را با نحوه معلمی کردن همگام با علم روز آشنا می‌سازد.

فصل سوم: معلمی به عنوان شغل سازمانی و وظایف و اختیارات آن که آگاهی‌های لازم را در خصوص آشنایی با وظایف و اختیارات معلمان در آموزش و پرورش به دانشجومعلمان خواهد داد.

فصل چهارم: معلمی به عنوان یک تعهد اجتماعی که دانشجومعلمان رشته آموزش جغرافیا را با مفهوم تعهد در معلمی و چگونگی استفاده از آن در حیطه کار آشنا خواهد کرد.

فصل پنجم: تاریخچه معلمی در کشورهای پیشرفته که در این فصل دانشجومعلمان با تجربه‌ها و تاریخچه معلمی در کشورهای پیشرفته آشنا شده و شرایط خود را در حوزه کاری با آن‌ها مقایسه خواهند کرد.